

BYDŁO. Korekcja racic

Bydłęcy pedicure

Przełom lutego i marca to dobry moment na profilaktyczną korekcję racic – jeden z najważniejszych zabiegów pielęgnacyjnych, mający wpływ i na dobrostan, i na wydajność bydła. Stan racic należy kontrolować co 2-3 miesiące u dorosłych osobników i co miesiąc u cieląt, ponieważ skutkiem zaniedbań mogą być kulawizny oraz zniekształcenie kości i stawów.

Róg ścierny racic u przeżuwaczy narasta z szybkością od 3 do 13 milimetrów na miesiąc. W naturalnych warunkach bytowania wolno żyjących przeżuwaczy, tempo rośnięcia rogu było dostosowane do szybkości ścierania. W obecnych warunkach, naturalne ścieranie racic jest wolniejsze niż jego narastanie. Prowadzi to do nadmiernego wyrastania i powstawania różnych zniekształceń kończyn i schorzeń racic. Pozbawienie możliwości ruchu uniemożliwia prawidłowe ścieranie, a róg racicowy (szczególnie przednia ściana rogowa), nadmiernie się rozrasta, głównie na długości i w końcu zawija się do góry, a wtedy końce nakładają się na siebie. Ściany boczne podwijają się pod spód i cała podeszwa grubieje.

Obcinanie, modelowanie

Profilaktyka w postaci korekcji to nic innego, jak obcinanie, modelowanie i formowanie paznokci. Niewiele się to różni od zabiegu, którego dokonuje każdy człowiek. Różnica polega na tym, że my wykonujemy go raz w tygodniu, a u krowy przeprowadza się ten zabieg co 6 miesięcy. Nie trzeba także chyba nikogo przekonywać, a szczególnie tych, którym paznokcie wrastają w palce, jaki to ból i nie można wtedy chodzić.

Choroby kończyn krow mlecznych, obok schorzeń wymion i zaburzeń metabolicznych, są jedną z najczęstszych przyczyn kłopotów w uzyskaniu wysokiej wydajności i jakości mleka. Z powodu schorzeń kończyn wydajność mleczna obniża się od 4% do 20%, w porównaniu do krow zdrowych, a w przypadku ciężkich kula-

wizn nawet od 25% do 80% aż do całkowitego zaniku wydzielania mleka. W dużych stadach, z tych samych przyczyn brakuje się nawet 10% krow. Schorzenia racic wskazują też wysoką zależność z zapaleniem błony śluzowej macicy (nawet o 2,5 x razy częściej niż u krow zdrowych), opóźnionym zwijaniem się macicy po porodzie, dysfunkcją jajników, wyraźnie obniżoną płodnością i wydłużonym, nawet do około 140 dni, okresem międzyciążowym.

Przyczynami schorzeń racic są:

- uwarunkowania genetyczne związane z małą wytrzymałością układu kostno-stawowo-więzadłowego kończyn i rogu racicowego (eliminacja przez selekcję krow),
- zwiększona masa ciała i wydajność, powoduje zwiększone obciążenie, szczególnie tylnych kończyn,

- nieprawidłowo zbilansowana dawka pokarmowa,
- ograniczenie lub brak ruchu – uniemożliwia prawidłowe ścieranie rogu,
- zbyt krótkie i źle wyprofilowane stanowiska są przyczyną niewłaściwego obciążenia kończyn, co sprzyja powstawaniu stłuczeń i nagniotków podeszwy racicy,
- zbyt wysoko usytuowane koryta – przeniesienie środka ciężkości krowy na tylne kończyny,
- zła jakość podłogi – nierówności i ubytki stanowią przyczynę urazów podeszwy,
- czynniki higieniczne, takie jak duża wilgotność stanowisk, szczególnie w oborach bezściółkowych, co powoduje rozmiękanie rogu racicowego – zwiększa podatność na urazy i gnicie,
- nieutwardzone, zabłocone mokre wybiegi przy chowie wolnostanowiskowym,
- wadliwa pielęgnacja lub, w skrajnych przypadkach, brak pielęgnacji racic prowadzi do nadmiernego wyrośnięcia rogu racicowego.

Oparcie dla palców

Choroby kończyn, a szczególnie racic, są jednym z najważniejszych

Charakterystyka wybranych schorzeń racic

Gnicie rogu – występuje u zwierząt przebywających w złych warunkach higienicznych, stojących w oborniku lub błocie. Dotyczy to głównie piętek. W początkowym, łagodnym stanie wystarcza wystruganie racic i nasączenie ich dziegiem. W bardziej zaawansowanym stadium zakłada się opatrunek z jodoformu i siarczanu miedzi.

Wrzód podeszwy (zespół Rusterholza) – występuje u zwierząt ciężkich z nieprawidłowo ukształtowanymi racicami, nieprawidłową postawą i rozmiękłym rogiem racicowym. Typowe zmiany w racicy nazywane są wrzodem podeszwy. Leczenie polega na prawidłowym ukształtowaniu racic, ich oczyszczeniu i stosowaniu opatrunków, początkowo z antybiotykiem, później z jodoformem, a w końcu z dziegiem. Zapobieganie polega na stosowaniu prawidłowej korekcji racic i kąpieli utwardzających z formaliny.

Zanokcica – Jedno z najczęściej spotykanych schorzeń szpary międzyracicowej i okolic wywołane przez bakterie beztlenowe. Nieodpowiednia ściółka, kamieniste pastwiska i przepędy są źródłem mikrourazów szpary międzyracicowej, będących drogą wnikania bakterii. Podczas leczenia podaje się antybiotyk miejscowo pod opatrunkiem oraz stosuje okłady z jodoformu lub riwanolu. Zapobieganie polega na odpowiednim żywieniu zwierząt, korekcji racic, utrzymaniu ich w czystości, odkażaniu i utwardzaniu.

problemów zdrowotnych w hodowli bydła mlecznego. Stanowią trzecią, po niepłodności i mastitis, grupę przyczyn powodujących duże straty w hodowli.

Pielęgnacja racic decyduje o zdrowiu narządu ruchu i całego organizmu bydła, u którego 80% kulawizn wywołują schorzenia w obrębie palców. Dlatego jest to najczęstsze miejsce interwencji lekarsko-weterynaryjnej. Pielęgnacja to głównie dbałość o właściwe warunki środowiskowe i higieniczne obór, a zwłaszcza stan i właściwości materiałowe oraz strukturę powierzchni podłoża stanowisk dla bydła. Najważniejszym elementem tych działań jest jednak korekcja racic, czyli przywrócenie palcom właściwych warunków oparcia poprzez odpowiednie skrócenie nadmiernie wyrastającego rogu puszki racicowej.

Przeciążenie, infekcja

Wyrośnięte racice doprowadzają do załamania osi palcowej. Naturalną konsekwencją tego stanu rzeczy staje się przeciążenie nieprzystosowanego do tego miejsca, a mianowicie opuszki (piętki), która cechuje się miękkim rogiem. Wskutek złego ukrwienia, tworzywo dodatkowo zaczyna produkować złej jakości. Sprzyja to

rozwojowi aseptycznych (wysiłek), infekcyjnych oraz nekrotycznych procesów w obrębie tworzywa. Załamanie osi powoduje także wzrost napięcia ścięgien zginaczy palca, torebki stawu racicowego, co może skutkować zapaleniem kości oraz stawu racicznego. Kolejną konsekwencją nadmiernie wyrośniętego rogu racicowego jest ból związany ze wzrostem napięcia tkanek i uciskiem zbierającego się między kością a puszką wysięku zapalnego. Zwierzęta tracą apetyt, nie rozwijają się należycie, obniża się produkcja mleka.

Przywrócić kształt

Korekcja musi być poprzedzona analizą postawy i kształtu puszki racicowej. Przykładowo, nie można naturalnie ostrokończystej racicy przekształcić w tępokończystą. Nie wolno też zdejmować tej samej ilości rogu z całej podeszwy. Najszybciej bowiem wyrasta róg na ścianie przedniej i tam jest go najwięcej, najwolniej za to rośnie na piętках. Warstwę rogu odpowiedniej grubości zdejmuje się od strony podeszwowej ze ściany i podeszwy. Wyjątkowo, przy bardzo wyrośniętych racicach, obcina się od strony zewnętrznej czubek racicy tak,

by cięcie było przedłużeniem ściany w bliższym odcinku.

Etapy zabiegu

Racice przed zabiegiem powinny być dokładnie oczyszczone, aby cała podeszwa i szpara międzyracicowa była dobrze widoczne. Kolejnym etapem jest usunięcie warstwy kruchego rogu z brzegów nośnych racicy nożami kopytowymi. Kleszczami racicowymi obcinamy część podeszwy przylegającej do szpary międzyracicowej. W przypadku szczególnie twardego rogu, czynność tę wykonuje się obcinakiem. Końcowym etapem jest wyrównanie krawędzi podeszwy tarnikiem oraz skrócenie raciczek kleszczami.

Po właściwie wykonanej korekcji zostaje przywrócony prosty przebieg osi palca, a kąt ścienno-podeszwowy zwiększa się. W ten sposób przenosimy na powrót nacisk na twardą i grubą podeszwę, odciążając podatny i cienki róg opuszki. Obie racice, po skróceniu powinny mieć jednakową długość i przypominać kopyto. Powierzchnia podeszwowa koło racicowej zostaje ustawiona równolegle do podłoża.

źródło: Poradnik Hodowcy, Farmer

Jan Burblis DODR we Wrocławiu